

ماهنامه علمى پژوهشى

مهندسی مکانیک مدرس

شناسایی نواحی مربوط به رویهی جاروبی از دادههای ابر نقاط با استفاده از تئوری رویههای سینماتیک و جابجاییهای لغزش پذیر

 *2 امىررضىا مىان 1 ەرەۋىي 1 ، خلىل خلىلى

- 1 دانشجوی دکترا، مهندسی مکانیک، دانشگاه بیرجند، بیرجند
 - 2- دانشیار، مهندسی مکانیک، دانشگاه بیرجند، بیرجند
- * بيرجند، صندوق پستى 97175/615، kkhalili@birjand.ac.ir

چکیده

اطلاعات مقاله مقاله پژوهشی کامل

دريافت: 10 آذر 1394

پذيرش: 29 بهمن 1394

یکی از مهمترین مسائل مورد بررسی در زمینه ی مهندسی معکوس، شناسایی بهترین رویه برای تقریب زدن دادههای ابر نقاط است. رویه ی جاروبی یکی از انواع رویههای رویهدار است که علاوه بر کاربردهای فراوان در نرمافزارهای طراحی و ساخت به کمک کامپیوتر، تمامی شرایط لازم برای استفاده در نرمافزارهای مهندسی معکوس را نیز دارد. مهمترین مشکل جهت استفاده از رویههای جاروبی برای کاربردهای مهندسی معکوس، شناسایی نواحی متعلق به آن از میان دادههای ابر نقاط است. در الگوریتیم ارائه شده در این مقاله روشی برای شناسایی این نواحی به صورت خودکار ارائه شده است. این در حالی است که در اکثر پژوهشهای قبلی شناسایی ناحیهی مربوط به رویه ی جاروبی توسط کاربر انجام میشود. در این مقاله با استفاده از فرمول بندی رویههای سینماتیک و مفهوم حرکتهای لنزش پذیر، روشی کلی برای شناسایی رویههای جاروبی با منحنی مرکزی و پروفایل دلخواه ارائه شده است. برای این منظور، در ابتدا دادههای ابر نقاط با توجه به معیار حرکت لنزشی با استفاده از الگوریتیم تکرارپذیر ناحیهبندی میشوند و سپس با ارائه الگوریتمی موثر و با استفاده از مفهوم دستهبندی سلسلهمراتبی و تشکیل گراف دوگان، بخشهای مربوط به رویه ی جاروبی شناسایی میشود. روش پیشنهادی جهت اعتبار سنجی بر روی مدلهایی با شرایط مختلف پیادهسازی شده است. مشاهده میگردد که نتایج بدست آمده با شرایط واقعی مدل تطابق خوبی دارند که این امر نشان دهنده ی کارآیی این روش در شناسایی رویه ی جاروبی است.

ارائه در سایت: 07 فروردین 1395 کلید واژگان: مهندسی معکوس رویهی جاروبی الگوریتم ناحیهبندی تکرارپذیر رویهی سینماتیک

Sweep Surface Detection from Points Cloud Data using Theory of Kinematic Surfaces and Slippable Motion

Amir Reza Miandarhoie, Khalil Khalili*

Department of Mechanical Engineering, Birjand University, Birjand, Iran * P.O.B. 97175/615, Birjand, Iran, kkhalili@birjand.ac.ir

ARTICLE INFORMATION

Original Research Paper Received 01 December 2015 Accepted 18 January 2016 Available Online 26 March 2016

Keywords: Reverse engineering Swept surface Iterative segmentation kinematic surface Slippable surface

ARSTRACT

One important problem investigated in reverse engineering (RE) field is finding the best surface to approximate point cloud data. Swept surface is a surface type that in addition to various applications in CAD/CAM software, satisfies the whole standards required for use in RE software. The most important problem in utilization of swept surfaces for RE purposes is finding the areas belonging to it out of point cloud data. Through an algorithm presented in this paper, a method has been introduced to find these areas automatically. Currently, this process is performed by user intervention. In this paper, using kinematic surface formulation and slippable motion concept, a general method to find swept surfaces with any arbitrary central curve and profile is introduced. To this end, point cloud data are processed regarding slippable motion criterion using iterative segmentation algorithm, then by presenting an effective algorithm and employing the concept of hierarchical classification and drawing the dual graph, swept-surface-related areas are found. The introduced method is implemented in several models with different conditions for validation. It is observed that the results have good agreement with real model condition, showing the efficiency of this method in finding the swept surface.

معکوس روشی است که با استفاده از اطلاعات سطح پایین هندسی که در بیشتر موارد تنها شامل موقعیت دادههای ابر نقاط است، امکان بازسازی مدل کامپیوتری از نمونههای واقعی را فراهم میکند [2]. در یک دههی گذشته بدلیل ارائهی الگوریتمهای قدرتمندی جهت استخراج شاخصههای هندسی

1- مقدمه

درک مفهوم طراحی و توانایی بازسازی مدل کامپیوتری از نمونههای فیزیکی، نتایج مهمی همچون توانایی تولید مجدد قطعه، تغییر در طراحی جهت تولید محصولی جدید و کنترل کیفیت محصولات را به همراه دارد [1]. مهندسی

[3،4]، ناحیهبندی دادهها براساس معیارهای مدلسازی [5،6]، برازش رویههای هموار و مطابق با اصول زیبایی شناختی [7۰8] و همچنین شناسایی قیود مهندسی مختلف [9] تحولات گستردهای در زمینهی نرمافزارهای تجاری مهندسی معکوس بوجود آمده است. در این نرمافزارها با وجود آن که ابزارهای مناسبی برای استفادهی کاربران فراهم شده است، ولی در مدلهای پیچیده استنباط روش و مفهوم طراحی همچنان برعهدهی کاربر است. دلیل اصلی این ضعف را می توان با توجه به تفاوت موجود در نوع نگاه نرمافزار با نوع نگاه کاربر به دادههای خام ابر نقاط توضیح داد.

در سالهای اخیر تحقیقات فراوانی جهت توسعهی سیستمهای هوشمند و استفاده از آن در کاربردهای مختلف علمی انجام شده است. شاید بتوان گفت که هافمن و ریچارد در سال 1984، با ارائهی قانون کمترین 2 که برگرفته از تئوری شناختی 3 است، اولین قدمها را جهت افزایش درک بینایی مصنوعی برداشتهاند [10]. براساس قانون کمترین، قوهی ادراک انسان برای شناسایی مدلهای مختلف، آنها را از محلی که با توجه به شاخصهی اندازه گیری تقعر دچار ناپیوستگی هستند، به قطعات کوچکتری تقسیم مى كند. با توجه به اين اصل، تحقيقات فراوانى جهت ناحيهبندى چند ضلعیها و مدلهای هندسی به زیر مجموعههای محدب انجام شده است [11]. در تحقیقی دیگر در مورد نحوهی درک انسان از تصاویر مختلف ثابت شده است که بازشناسی و درک اشکال و مدلها براساس تجزیهی ساختاری آنها به نواحی معنادار صورت میپذیرد [12]. نحوهی عملکرد الگوریتمهای ناحیهبندی مفهومی⁴، که در بعضی از مقالات از آنها بهعنوان الگوریتم ناحیهبندی حجمی یاد میشود نیز بر همین اساس است.

در نرمافزارهای مهندسی معکوس، از الگوریتمهای ناحیهبندی جهت افراز قطعات مکانیکی به رویههای اولیه⁵ استفاده می شود. هرچند شناسایی رویههای اولیه، گام مهمی در راستای هوشمندسازی نرمافزارهای مهندسی معکوس است، ولی استفاده از آن جهت بازسازی مدلهای پیچیده امکانپذیر نیست. برای این منظور، دادههای ورودی باید با استفاده از رویههای قوی تری که امکان استفاده از آنها در نرمافزار موجود است، ناحیهبندی شوند. این رویهها که سطوح دارای تابع 6 و یا سطوح رویهدار 7 نامیده میشوند، شامل رویههای دورانی، رویههای استوانه مدرج 8 ، رویههای لافتینگ 9 و رویههای جاروبی¹⁰ هستند. در سالهای گذشته تحقیقاتی در مورد شناسایی و استخراج پارامترهای مربوط به رویه استوانه مدرج (که از تابع اکسترود 11 برای تشکیل سطح استفاده می کند)، رویه دورانی [5،13] و رویههای ترسیم شده با استفاده از تابع لافتینگ [14،15] انجام شده است، ولی در مورد رویه جاروبی تحقیقات کمتری صورت گرفته است.

تابع جاروبی، روشی بسیار قدرتمند برای طراحی سطوح پیچیده است، که علاوه براستفاده در نرمافزارهای طراحی به کمک کامپیوتر، در زمینهی ساخت به کمک کامپیوتر، طراحی نحوهی جابجایی در علم رباتیک و مسیریابی ابزار در ماشینهای کنترل عددی کاربرد فراوانی دارد. کاربرد این دسته از رویهها در مدلسازی نحوهی ماشین کاری در ماشینهای کنترل

عددی باعث شده است تا اکثر پژوهشهای صورت گرفته در راستای ارائه الگوریتمی باشد که مسیری مناسب برای حرکت ابزار و یا جابجایی بازوی مکانیکی، در حداقل زمان و با کمترین دادهی ممکن را پیشنهاد دهد.

احتمالا اولین روش اصولی جهت ساخت رویههای جاروبی توسط هیند و

كوآن در سال 1979 ارائه شده است [16]. الگوريتم ارائه شده توسط هيند، با استفاده از روشی جبری و به طور مستقیم رویهی جاروبی S(u,v) را با استفاده از منحنی پروفایل، p(u)، و منحنی مرکزی، c(u)، به صورت: S(u,v) = c(u) + R(u)p(v)ارائه می دهد. که در آن R(u) ماتریس متعامدی است که تغییرات راستای منحنی یروفایل را نشان می دهد. منحنی های p(v) و c(u) به ترتیب منحنی پروفایل و منحنی مرکزی هستند.

سو و تان مدلی برای میانیابی رویههای جاروبی با استفاده از روش میانیابی شبه مکعبی با مرتبهی پیوستگی C^2 پیشنهاد دادهاند. در این روش، برخلاف روشهایی که برای بازسازی منحنی مولد و پروفایل از تقریب زنی بیزیر¹² و بیاسپلاین ¹³ استفاده می شود، نیازی به محاسبه ی نقاط کنترلی و حل معادلات پیچیده نیست. همچنین از تابع مقیاس به عنوان ضریب منحنی پروفایل جهت نشان دادن تغییرات محلی استفاده شده است [17].

یو و همکاران با استفاده از رویهی جاروبی و معادلهی دیفرانسیلی برداری مرتبهی چهارم، روشی برای تشکیل رویهی بلند¹⁴ ارائه کردهاند. همان طور که در شکل 1 دیده میشود، رویهی جاروبی مورد استفاده در این روش دارای دو منحنی مولد است و شرایط پیوستگی C^1 را تضمین می کند [18]. لی و همکاران از رویههای جاروبی برای موقعیت دهی مناسب ابزار در هنگام ماشین کاری سطوح آزاد ¹⁵ استفاده کردهاند [19]. فاروکی برای نمایش آن دسته از رویههای جاروبی که با استفاده از منحنیهای پارامتریک نسبی قابل

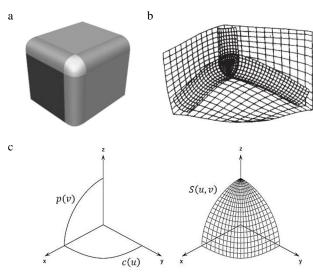

Fig. 1 a-long surface generated by the intersection of three primary surfaces b- generation of long surface by rolling ball method requiring the solution of complicated partial differential equations c- generation of long surface using swept surface and ordinary differential equations **شکل 1** الف- رویهی بلند حاصل از برخورد سه رویهی اولیه ب- تشکیل رویهی بلند با روش rolling_ball که نیازمند حل معادلات پیچیدهی دیفرانسیل جزئی است ج-تشکیل رویهی بلند با استفاده از رویهی جاروبی و معادلات دیفرانسیل معمولی

¹² Bezier Spline

¹³ B_Spline

Blend Surface

¹⁵ Free Form Surface

Segmentation

² Minima Rule

Cognitive Theory

Semantic Segmentation

Primary Surface

Functional Surface

Processing Surface

Tabulated Cylindrical Surface

Lofting Function

Swept Surface Extrude Function

ارائه نیستند، روشی مبتنی بر منحنیهای PH^1 ابداع کرده است [20]. از آن جا که در این روش علاوه بر موقعیت نقاط اولیه، خواص دیفرانسیلی و انتگرالی منحنیهای مولد نیز در نظر گرفته میشود، میتوان انتظار داشت که رویههای جاروبی متنوع تری نمایش داده شود.

نیتلر با استفاده از فرمول بندی ارائه شده توسط فاروکی، روشی برای برطرف کردن مشکلات موجود در کدنویسی برای ماشین کاری قطعات با استفاده از دستگاه فرز بیان کرده است. در این روش با معرفی تابع میانیاب جاروبی به جای توابع میانیاب خطی و دایروی، از حجم بالای برنامههای ماشین کاری به شدت کاسته می شود و همچنین مشکل تقریبی و غیردقیق بودن مسير ابزار بر طرف شده است [21].

با وجود آن که در سالهای اخیر پژوهشهای فراوانی در مورد نحوهی میانیابی رویههای جاروبی و استفاده از آن در طراحی و ساخت به کمک کامپیوتر ارائه شده است، ولی در مورد شناسایی این دسته از سطوح، با استفاده از دادههای ابر نقاط و استخراج پارامترهای موردنیاز برای بازسازی آن در کاربردهای مهندسی معکوس، تحقیقات بسیار کمی صورت گرفته است. در اکثر این تحقیقات تمامی نقاط ورودی متعلق به رویهی جاروبی هستند، که در آنها الگوریتم ارائه شده تنها به استخراج پارامترهای موردنیاز برای بازسازی سطح میپردازد و در نتیجه دیگر نیازی به شناسایی ناحیهی متعلق به رویهی جاروبی نیست [22،23]. قابل ذکر است که در چند سال گذشته، در تعداد بسیار محدودی از مقالات به شناسایی نواحی متعلق به رویهی جاروبی پرداخته شده است. اندروز و همکاران با استفاده از مفهوم حرکت لغزشپذیر 2 و رویههای سینماتیک 3 ، امکان شناسایی نواحی مربوط به گروهی خاص از رویههای جاروبی را از میان دادههای ابر نقاط فراهم کردهاند [5]. در روش پیشنهادی آنها امکان شناسایی رویه جاروبی در حالت کلی فراهم نیست و تنها رویههایی که منحنی پروفایل آنها دایروی و منحنی مرکزی آن مارپیچ ساده⁴و یا اسپیرال⁵(مارپیچ حلزونی) است، قابل شناسایی میباشد. همچنین با توجه به میدان سرعت مورد استفاده در [5]، برای حذف کردن اثر نویز و نرمالیزه کردن دادهها، از روشهای تبین 6 و ناهمسانی توزیع خطا در متغیرها 7 که احتیاج به محاسبات پیچیده تری نسبت به سایر روشها دارد استفاده شده است.

در الگوریتم ارائه شده در این مقاله با ارائهی ایدهای جدید و با استفاده از حرکت لغزشی و فرمول بندی رویههای سینماتیک، روشی برای شناسایی نواحی متعلق به رویهی جاروبی از میان دادههای ابر نقاط ارائه شده است. همچنین جهت شناسایی رویهی جاروبی، از گراف دوگان⁸ متناظر با 9 ناحیهبندی انجام شده بر روی مدل و روش دستهبندی سلسله مراتبی استفاده مى شود. این الگوریتم به صورت مستقیم بر داده های ابر نقاط اعمال می شود و نیازی به فایل مشبندی ندارد. روش پیشنهادی در این مقاله، با برطرف كردن محدوديتهاى الگوريتمهاى قبلى مىتواند رويههايى جاروبى با هر نوع منحنی پروفایل و منحنی مرکزی دلخواه را شناسایی کند. همچنین بدلیل استفاده از میدان سرعت ثابت در محاسبات لغزشی، نیازی به روشهای پیچیده جهت نرمالیزه کردن دادهها نیست و الگوریتم نسبت به وجود نویز در

دادهها پایدار است.

بزرگترین مزیت روش ارائه شده در این مقاله نسبت به روشهای قبلی توانایی شناسایی ناحیهی مربوط به رویهی جاروبی از میان دادههای ابر نقاط است. معمولا در الگوریتمهایی که برای استخراج پارامترهای رویههای رویهدار استفاده میشوند ناحیهی مربوط به رویهی مورد نظر توسط کاربر تعیین مىشود و تنها استخراج پارامترها برعهده الگوريتم است [2]. اين در حالى است که در این پژوهش تمامی مراحل شناسایی و استخراج پارامترهای لازم به صورت اتوماتیک و بدون کمک کاربر انجام می شود.

بخشبندی این مقاله به شرح زیر است. در بخش 2 و 3 به ترتیب، روش تخمین بردارهای نرمال و فرمولبندی رویههای سینماتیک توضیح داده میشود. در بخش 4 روش محاسبه لغزشپذیری سطح بررسی میشود. الگوریتم ناحیهبندی تکرارپذیر¹⁰ در بخش 5 توضیح داده شده است. در بخشهای بعدی الگوریتم پیشنهادی جهت شناسایی رویهی جاروبی با استفاده از مثالهایی ارائه شده است.

2- روشهای محاسبهی بردار نرمال

در این بخش چگونگی محاسبهی بردار نرمال دادههای ابر نقاط توضیح داده شده است. هوپ و همکاران روشی را برای محاسبهی راستای صفحات مماس برای هر نقطه در ابر نقاط با استفاده از ماتریس کواریانس پیشنهاد می کنند [24]. فورگینژاد و خلیلی با تعریف مفهوم همسایگی همگن برای هر یک از نقاط، دقت روش ارائه شده توسط هوپ را افزایش دادهاند [25].

در این پژوهش، از روشی مشابه برای تخمین بردار نرمال استفاده می شود. بردار نرمال هر نقطه براساس مختصات همسایگی های همگن آن k بدست می آید. همسایگی های همگن هر نقطه p_i که شامل نزدیک ترین نقطه به p_i است، با علامت $N_H(p_i)$ نشان داده می شود. برای محاسبه بردار نرمال، ابتدا مرکز o_i مربوط به $N_H(p_i)$ محاسبه میشود و سپس بردار نرمال با استفاده از تحلیل اجزای اصلی ۱۱ (PCA) بدست می آید. برای (2) طبق رابطه $N_H(p_i)$ اندازه گیری بردار نرمال، ماتریس مرتبط کواریانس تشكيل مىشود.

$$C = \sum_{x_j \in N_H(p_i)} (x_j - o_i)(x_j - o_i)^{T}$$
(2)

یکی از k همسایگی نقطه p_i و p_i مرکز همسایگیها است. بردار \mathbf{x}_j نرمال هر نقطه با بردار ویژهی متناظر با کوچکترین مقدار ویژهی ماتریس كواريانس برابر است.

3- رويههاي سينماتيك

رویهی سینماتیک با توجه به رفتار خاصی که تحت تبدیل صلب از خود نشان میدهد، تعریف میشود [26]. رویههای سینماتیک دستهای از رویههای اولیه هستند که بهدلیل نوع کاربردی که دارند، مورد توجه قرار گرفتهاند. این گروه رویههای فراوانی همچون: کره، استوانه، مخروط، صفحه تخت، رویههای دورانی، رویههای استوانه مدرج، مارپیچ و مارپیچ حلزونی لگاریتمی 12 را شامل می شود [27]. با استفاده از این رویه ها می توان رویه های پیچیده تری همچون رویههای قابل گسترش¹³ را نیز تقریب زد [5].

ماتریس تبدیل MT(t) از سه بخش تشکیل شده است: نشان دهندهی دوران، $\Gamma(t)$ تابع مقیاس و $R(t) \in SO(3)$

Pythagorean-hodograph Curve

Slippable Motion

Kinematic Surface

Helix

Spiral

Heteroscedastic Errors-in-Variables

⁸ Dual Graph
⁹ Hierarchical Clustering

¹⁰ Iterative Segmentation

¹¹ Principal Component Analysis

¹² Logarithmic Spiral Surface

¹³ Developable Surface

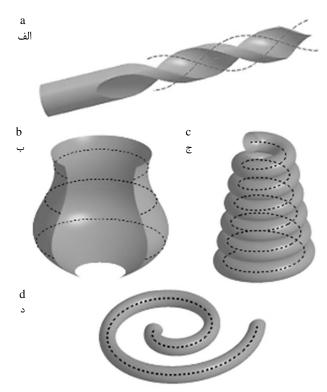

Fig. 2 Geometrical models according to different velocity fields a-helical velocity field b- pure rotational velocity field c- spiral velocity field d- logarithmic spiral velocity field (dashed lines denote the direction of velocity field current)

شکل 2 مدلهای هندسی مطابق با میدانهای سرعت متفاوت الف- میدان سرعت مارپیچ ب- میدان سرعت دورانی خالص ج- میدان سرعت اسپیرال د- میدان سرعت اسپیرال لگاریتمی (خطوط خط چین نشان دهندهی راستای جریان میدان سرعت است)

و بررسی این که آیا بردار نرمال عمود بر میدان سرعت است، بررسی می شود. در واقع موازی بودن راستای جابجایی هر نقطه با بردار مماس بر سطح در همان نقطه، شرط لازم برای لغزش پذیر بودن تبدیل $[rt\gamma]$ است. این شرط را می توان به صورت:

$$\int_{S} (\mathsf{v}(\mathsf{x}) \cdot \mathsf{n})^2 ds = 0 \tag{6}$$

ىيان كاد.

با تعریف رابطه ی (6) در قالب یک مسئله ی بهینه سازی، راستاهای لغزش پذیر برای رویه ی مورد بررسی مشخص می شود. طبق رابطه ی $(\Gamma t \gamma)$ هدف از مسئله ی بهینه سازی پیدا کردن بردار جابجایی $[\Gamma t \gamma]$ است، به نحوی که با اعمال آن بر تمامی نقاط متعلق به سطح، مجموع جابجایی های نقاط در راستای بردار نرمال متناظر شان کمترین مقدار ممکن شود:

$$\min_{[\mathbf{r}\,\mathbf{t}\,\gamma]} \sum_{i=1}^{n} (\mathbf{v}(\mathbf{x}_i) \cdot \mathbf{n}_i)^2 \tag{7}$$

نکتهی جالب تشابه این معادله با معادله مورد استفاده در الگوریتم تطابق ابر نقاط است [30]. بنابراین برای حل آن می توان از روشهای مورد استفاده در مسئله تطابق نقاط استفاده کرد.

رابطه ی (7) مسئله بهینهسازی کمترین مربعات است، و نقطه ی کمینه ی آن جواب سیستم خطی CX = 0 می شود. که در آن CX ماتریس کواریانس مشتق جزئی تابع هدف نسبت به پارامترهای ماتریس انتقال است. ماتریس C را می توان با استفاده از رابطه ی (8) محاسبه کرد:

$$C := \sum_{i=1}^{n} f(\mathbf{x}_i) f(\mathbf{x}_i)^{\mathrm{T}}$$
 (ف)

دهنده جابجایی خطی است. در زمان t موقعیت نقطه x_0 تحت تبدیل دهنده جابجایی خطی است. (ز رابطه x_0) به صورت:

$$x(t) = \Gamma(t)R(t) \cdot x_0 + T(t)$$
(3)

تعریف می شود. با در نظر گرفتن $\Gamma(t)=const\neq 0$ ، شرط لازم برای آن که MT(t) تبدیل صلب باشد، قابل اعمال است. در حالت کلی با مشتق گیری از رابطه (3) بردار سرعت نقطه X، برای تبدیل غیرصلب به صورت:

$$v(x) = r \times x + t + \gamma x \tag{4}$$

y ،x بدست میآید. که در آن (r_x,r_y,r_z) بردار دوران حول محورهای $r=(r_x,r_y,r_z)$ باردار جابجایی و γ پارامتر تغییر مقیاس است. $t=(t_x,t_y,t_z)$

برای رویه ی مفروض S، تبدیل M ماتریس انتقال لغزشپذیر است، به شرط آن که رویه ی S در تمامی نقاط، مماس بر میدان سرعت خطی باشد، واگر بردار جابجایی لحظهای در هر نقطه مماس بر سطح باشد، در نتیجه هر نقطه پس از انتقال بر روی سطح اولیه باقی خواهد ماند و بین مدل اولیه و مدل انتقال یافته فاصلهای ایجاد نمیشود. بنابراین میتوان فرض کرد که سطح بر روی خودش لغزش کرده است. به همین دلیل به این نوع تبدیلات، تبدیل لغزشپذیر گفته میشود. رویه ی سینماتیک میتواند در بیشتر از یک راستا لغزشپذیر باشد. به عنوان مثال، در مورد صفحه ی تخت، جابجایی در تمامی مسیرهای موازی با صفحه و همچنین دوران حول بردار نرمال صفحه، تبدیل لغزشپذیر است. با توجه به نوع میدان سرعت و حرکت لغزشی میتوان انواع رویههای سینماتیک را دستهبندی کرد:

- و در نتیجه $\Gamma(t)$ مقدار ثابت است و در نتیجه $\gamma=0$ می میشود.
- در حالتی که $\Gamma=0$ در نتیجه V(x)=t در تیجه $\Gamma=0$ میشود. این حالت را میدان سرعت ثابت می نامند که در آن M نشان دهنده جابجایی با سرعت ثابت در راستای T=0 است [28].
- در حالتی که $0 \neq r \neq 0$ و $0 \neq r$ ، و $0 \neq r \neq 0$ می شود. این حالت میدان سرعت مارپیچ یا میدان سرعت پیچشی نامیده می شود. که در آن جابجایی و دوران همزمان اتفاق می افتد [13،29] (شکل 2-الف).
- شرایطی که در آن $0 \neq r$ و $r \cdot t = 0$ باشد، حالتی خاص از میدان سرعت مارپیچ است که نشان دهنده رویه ی استوانه ای است [28].
 - در حالت تبدیل غیرصلب که $0 \neq \gamma$ است.
- $V(X) = \Gamma \times 1$ ، در نتیجه میدان سرعت برابر با $t \neq 0$ حالتی که $t \neq 0$ میشود. این حالت، کلی ترین حالت میدان سرعت است و آن را میدان سرعت اسپیرال (مارپیچ حلزونی) مینامند [5] (شکل 2-ج).
- اگر 0 = 1 باشد، حالتی خاص از میدان سرعت اسپیرال اتفاق می افتد. در این شرایط مسیر حرکت به صورت منحنی صفحه ای اسپیرال لگاریتمی خواهد شد (شکل 2-د).

4- روش محاسبهی لغزش پذیری سطح

اگر S نقطهای با بردار نرمال n، متعلق به رویهی S باشد، میزان لغزش پذیری آن نسبت به میدان سرعت V(X) با استفاده از رابطهی (5):

$$v(x) \cdot n = 0 \tag{5}$$

(8- ب) $x \coloneqq (p_x, p_y, p_z, n_x, n_y, n_z)$

$$f(x) := ((p \times n)_{x_i} (p \times n)_{y_i} (p \times n)_{z_i} n_{x_i} n_{y_i} n_{z_i} p_i n)$$
 (\$\to\$ -8\$)

بنابراین راستاهای لغزشپذیر برای نقطهی X با بررسی آرایههای برابر با صفر از ماتریس C قابل شناسایی است. برای محاسبه ی راستای لغزش واقعی، از تجزیهی مقادیر ویژه ماتریس $C = X \Lambda X^{\mathrm{T}}$ استفاده میشود. بردارهای ویژه ماتریس C که متناظر با مقادیر ویژه صفر هستند، نشان دهندهی راستای حرکتهای لغزشپذیر میباشند. قابل ذکر است که در کاربردهای عملی، به دلیل وجود نویز و خطا در دادههای ابر نقاط، مقادیر ویژه دقیقا برابر با صفر نخواهند شد، به همین دلیل مقادیر ویژه به اندازه کافی کوچک به عنوان حرکتهای لغزشپذیر در نظر گرفته میشود.

5- الگوريتم ناحيەبندى تكرارپذير

دستهبندی مجموعهای از نقاط مجزا، به معنی افراز آنها به نواحی منفصل است، به طوری که فاصلهی نقاط مربوط به یک ناحیه نسبت به یکدیگر از فاصلهی آنها نسبت به نقاط سایر نواحی کمتر شود. الگوریتم ناحیهبندی تکرارپذیر روشی قطعی و مبتنی بر روش تکرار نقطه ثابت است که میتواند چنین دستهبندیای را ایجاد کند [6].

ایده ی کلی الگوریتم تکرارپذیر که با نام الگوریتم لوید ایا الگوریتم ورونی تکرارپذیر²نیز شناخته می شود، بسیار ساده است. در این روش هر دسته با استفاده از یک المان نماینده، که معمولا مرکز آن دسته است معرفی میشود. در ابتدا k مرکز تصادفی از فضای دادههای ورودی به عنوان المان نماینده انتخاب شده و سپس با اختصاص دادن هر داده به نزدیک ترین مرکز، دستهبندی صورت می گیرد. الگوریتم با بهروزرسانی المانهای نماینده و انتخاب مركز هر ناحيه به عنوان المان نماينده جديد، دوباره ناحيهبندي را انجام مىدهد. اين روند تا زمانى كه شرط توقف الگوريتم حاصل شود تكرار خواهد شد.

در الگوریتمهای تکرارپذیر جهت کاهش خطای تقریب، پس از انجام ناحیهبندی و رسیدن به همگرایی توسط الگوریتم لوید، نواحی مختلف بررسی می شوند تا با اضافه کردن المان نماینده ی جدید در قسمت هایی که میزان خطای تقریب بیش از حد مجاز است، ناحیهبندی مجددا انجام شود. همچنین بهمنظور جلوگیری از ناحیهبندی بیش از حد³، نواحی مجاور که قابلیت ترکیب با یکدیگر را دارند، در قالب یک ناحیهی کلی ارائه میشوند.

6- الگوريتم شناسايي واستخراج رويهي جارويي

همان طور که قبلا نیز ذکر شد، از فرمول بندی رویهی جاروبی می توان برای نمایش رویههای اولیه و سینماتیک [5،13] و حتی در کاربردهای خاص برای رویههای پیچیدهتری همچون رویهی لافتینگ [15،13] و بلند [20:18] نيز استفاده كرد. شايد بتوان گفت تنوع فراوان رويههاي جاروبي، مهمترین مشکل بر سر راه شناسایی آن به صورت خودکار است. اگرچه این دسته از رویهها دارای تنوع فراوانی هستند و در نرمافزارهای طراحی روشهای مختلفی برای ساخت آنها ارائه شده است، ولی در حالت کلی، با توجه به تغییر راستای منحنی پروفایل در مقاطع مختلف، می توان آنها را در سه گروه زیر دستهبندی کرد:

رویهی جاروبی با مقاطع موازی: در این حالت منحنی پروفایل همواره راستای اولیهی خود را حفظ می کند (شکل 3-الف).

- رویه جاروبی با سطح مقطع ثابت: در این حالت منحنی پروفایل همواره عمود بر منحنی مرکزی است (شکل 3-ب).
- مماس بر سطح راهنما: در این حالت با صرفنظر از راستای اولیهی منحنی پروفایل و زاویهی بین منحنی پروفایل و منحنی مرکزی، رویه به نحوی ایجاد می شود که مماس بر سطح راهنما باشد (شکل 3-ج).

لازم به ذكر است كه با استفاده از الگوريتم ارائه شده در اين مقاله، شناسایی و استخراج رویههای جاروبی متعلق به دو گروه اول به خوبی امکان پذیر است. رویههای گروه سوم نیز، در حالتی که انحنای سطح راهنمای آنها تغییرات تندی نداشته باشد قابل شناسایی هستند. ولی در حالت کلی برای بررسی رویههای گروه سوم لازم است تا اثر سایر اجزای مدل بر رویهی جاروبی در نظر گرفته شود و علاوه بر آن راهکاری جهت استخراج سطح راهنما نيز به الگوريتم اضافه شود.

1-6- ايدهى كلى الگوريتم

معادلهی پارامتری رویهی جاروبی با سطح مقطع ثابت به صورت: S(u,v) = c(u) + R(u)p(v)

است که در آن R(u) ماتریس دوران منحنی پروفایل است و به صورت: $R(u) = [T(u), N(u), T(u) \times N(u)]$

محاسبه می شود. در رابطه ی بالا، T(u) = c'(u) بردار مماس بر منحنی مرکزی و $\| T'(u) \| T'(u) \|$ بردار نرمال منحنی مرکزی است. در حالتی که c(u) یک منحنی فضایی باشد، محاسبه R(u) با استفاده از دادههای ابر نقاط بسیار پیچیده است. به همین دلیل معمولا رویهی جاروبی در حالت خاص مورد بررسی قرار می گیرد [23]، که در این حالت فرض می شود که c(u) یک منحنی دو بعدی است و در صفحه یعمود بر منحنی يروفايل قرار گرفته است.

به کار گیری میدان سرعت مارپیچ و اسپیرال نیز نمی تواند در حالت کلی

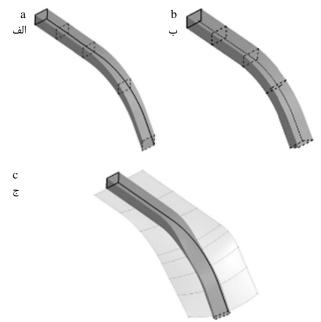

Fig. 3 Types of swept surfaces with regard to the direction of profile's curve a- swept surface with parallel section b- swept surface with constant section c- swept surface parallel with guide surface

شکل 3 انواع رویههای جاروبی با توجه به راستای منحنی پروفایل الف- رویه جاروبی با مقطع موازی ب- رویهی جاروبی با سطح مقطع ثابت ج- رویهی جاروبی موازی با سطح راهنما

¹ Lloyd Algorithm

² Iterative Voronoi Algorithm ³ Over segmentation

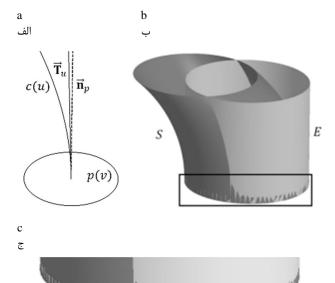

Fig. 4 a- $\overline{n_p}$ normal vector of profile's curve, and $\overline{T_u}$ tangent vector to central curve, at point u=0 b- exhibition of swept surface S (black-hued) produced by two generating curves c(u) and p(v), and extruded surface E (white-hued) produced by extending the p(v) curve along $\overline{T_u}$ vector c- area in which the two surfaces E and S overlap (combination of black and white)

 $\overrightarrow{m_D}$ **4** الف $\overrightarrow{n_p}$ بردار نرمال منحنی پروفایل و $\overrightarrow{T_u}$ بردار مماس بر منحنی مرکزی در نقطه ی u=0 ب نمایش رویه ی جاروبی S (با رنگ مشکی) حاصل از دو منحنی مولد p(v) و p(v) و رویه ی اکسترود E (با رنگ سفید) حاصل از امتداد منحنی p(v) در راستای بردار $\overline{T_u}$ \overline{T} - ناحیه ای که دو رویه ی D و D دارای هم پوشانی هستند (ترکیبی از دو رنگ سفید و مشکی)

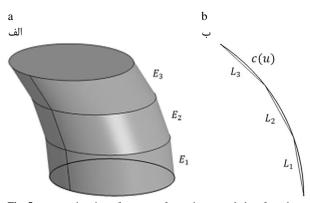

Fig. 5 a- approximation of swept surface using extruded surfaces b- use of lines L_1 , L_2 and L_3 which are the corresponding directions with extruded surfaces E_1 , E_2 and E_3 as an approximation of the curve c(u). As seen, it may be expected to result a better approximation of swept surface and c(u) curve as the number of surfaces E_i increase.

شکل 5 الف- تقریب زدن رویه ی جاروبی با استفاده از رویههای اکسترود ب- استفاده از خطوط E_3 و E_2 ، E_1 که راستاهای متناظر با رویههای اکسترود E_1 و E_2 میتوان هستند به عنوان تقریبی برای منحنی c(u) ، با افزایش تعداد رویههای E_1 می توان انتظار داشت به تقریب بهتری از رویه ی جاروبی و منحنی c(u) رسید

2-6- ناحيهبندي نقاط

 M_1, M_2, \dots, M_n هدف از این بخش افراز ابر نقطه M به نواحی جداگانه یا افراز ابر نقطه است، به طوری که هر کدام از این نواحی با استفاده از رویه یاکسترود قابل

رویههای جاروبی را شناسایی و بازسازی کند، زیرا در این حالت تنها امکان شناسایی رویههای جاروبی با منحنیهای مرکزی خاص، امکانپذیر است. در واقع استفاده از فرمول بندی میدان سرعت برای شناسایی رویههای مختلف، همانند ناحیه بندی جهتدار است که با صرف نظر از شکل ذاتی و واقعی مدل، نقاط را براساس فرم موردنظر خود ناحیه بندی می کند.

در رویه ی جاروبی با مقاطع موازی، راستای منحنی پروفایل همواره ثابت است. بنابراین معادله ی پارامتری این دسته از رویه ها با حذف پارامتر دوران از معادله ی (9)، به صورت زیر بدست می آید:

$$S(u,v) = c(u) + p(v)$$
(11)

معادلهی پارامتری مربوط به رویهی اکسترود نیز مطابق رابطهی 10 تعریف میشود:

 $E(u,v)=c(u)+v\hat{\mathbf{n}}_v$ (12) که در آن v میزان کشش و $\hat{\mathbf{n}}_v$ راستای کشش است. همان طور که دیده می شود، فرم معادله ی رویه ی جاروبی با مقاطع موازی، با معادله ی پارامتری

رویهی اکسترود یکسان است، با این تفاوت که منحنی مرکزی در رویهی اکسترود، به صورت خط مستقیم در نظر گرفته می شود ولی برای رویهی جاروبی می توان منحنی های پیچیده تری را انتخاب کرد. میزان انحنای منحنی مرکزی، زاویهی لحظهای بین پروفایل با منحنی مرکزی و رعایت شرایطی که مانع برخورد رویه با خودش شود، از پارامترهای محدود کنندهی فرم منحنی مرکزی است. ایدهی مورد استفاده در این مقاله، که در قسمتهای بعد با جزئیات بیشتری به آن پرداخته شده است، از تشابه موجود میان معادلهی رویهی جاروبی با مقاطع موازی و معادلهی رویهی اکسترود بدست آمده است. در شکل (4)، رویهی اکسترود (E) و رویهی جاروبی (S) با منحنیهای پروفایل یکسان ترسیم شدهاند. مطابق شکل دو رویه در قسمت ابتدایی دارای هم پوشانی هستند. دلیل این امر موازی بودن راستای کشش رویهی اکسترود با شیب منحنی مرکزی رویه و جاروبی در نقطه ی u=0 است. در ناحیهای که همپوشانی ایجاد شده است، میتوان رویهی جاروبی را با استفاده از رویهی اکسترود تقریب زد. ایدهی کلی مورد استفاده در این مقاله براساس همین نکته ارائه شده است. در واقع، هدف بازسازی رویهی جاروبی S، با استفاده از رویههای اکسترود متوالی E_1, E_2, \ldots, E_n است، بهطوری که راستای کشش

رویههای اکسترود E_i ، مماس بر منحنی مرکزی رویه ی جاروبی S باشد. در شکل (5)، تقریب زدن رویه ی جاروبی با استفاده از رویههای اکسترود متوالی به صورت شماتیک نشان داده شده است. اگر تعداد رویههای اکسترود به اندازه ی کافی انتخاب شود، آنگاه بازسازی رویه ی جاروبی با دقت مناسب ممکن خواهد بود.

مراحل بازسازی رویهی جاروبی با استفاده از رویهی اکسترود را میتوان به صورت زیر بیان کرد:

- بدست آوردن بردار نرمال نقاط متعلق به سطح
- ناحیهبندی ابر نقاط با استفاده از معیار لغزشپذیری و الگوریتم تکراریذیر
- تشکیل گراف دوگان بر مجموعهی رویههای اکسترود و ترکیب نواحی مربوط به رویهی جارویی
 - بدست آوردن راستای کشش برای هر ناحیه
- ارائه روشی براس شناسایی توالی نواحی مربوط به رویهی جاروبی و استخراج نقاط متعلق به آن از میان دادههای ابر نقاط

در ادامه روش کار الگوریتم ناحیهبندی بیشتر توضیح داده میشود.

تقریب زدن باشد. به همین دلیل معادلهی میدان سرعت با حذف پارامتر دوران و تغییر مقیاس از معادلهی (4)، به صورت رابطه (13) اصلاح می شود: (13)

جهت محاسبهی بردار جابجایی لحظهای [t] که به ازای آن رابطهی:

$$\min_{[t]} \sum_{i=1}^{n} (v(x_i) \cdot n_i)^2$$
 (14)

C کمینه شود، می توان از تجزیه ی مقادیر ویژه ی ماتریس کواریانس

$$C = \sum_{i=1}^{n} \begin{bmatrix} n_{ix} n_{ix} & n_{ix} n_{iy} & n_{ix} n_{iz} \\ n_{iy} n_{ix} & n_{iy} n_{iy} & n_{iz} n_{iy} \\ n_{iz} n_{ix} & n_{iy} n_{iz} & n_{iz} n_{iz} \end{bmatrix}$$
(15)

استفاده کرد.

در حالت کلی، ابر نقطه ی M می تواند ترکیبی از چندین رویه ی متفاوت باشد. به این معنا که لزوما تمامی نقاط متعلق به M نسبت به میدان سرعت معادلهی (13) لغزشپذیر نخواهند بود. بنابراین نمی توان روابط بالا را به $x_i \in M$ اعمال کرد. به همین منظور برای هر نقطهی M اعمال کرد. به همسایگی M_i شامل نزدیکترین m نقطه نسبت به M_i تعیین میشود و پارامترهای لغزشپذیری در این همسایگی مورد بررسی قرار می گیرد.

جهت افزایش پایداری عددی محاسبات و همچنین جلوگیری از تشکیل جواب $V(\mathbf{x}_i) = 0$ در هر نقطه از زیرمجموعهی M_i ، لازم است تا قبل از تشکیل ماتریس کواریانس نقاط نرمالیزه شوند. در این مقاله برای نرمالیزه كردن دادهها از روش ارائه شده توسط هافر استفاده شده است [27]. نرماليزه کردن در دو مرحله انجام می شود: (1) انتقال تمامی نقاط M_i به سیستم مختصاتی که مرکز آن بر روی مرکز جرم M_i قرار دارد، 2) تغییر مقیاس یکنواخت نقاط به نحوی که شعاع میانگین زیر مجموعه M_i برابر با یک

قابل توجه است که در صورت وجود نویز در ابر نقاط، در میدان سرعت اسپیرال، استفاده از این روش میتواند باعث ایجاد خطا در شناسایی راستای لغزشی شود. به همین دلیل بجای استفاده از روش هافر، استفاده از روشهای تبین و ناهمسانی توزیع خطا در متغیرها توصیه شده است [5]. روشهای ارائه شده در [5] برای نرمالیزه کردن دادهها، اگرچه در کاهش اثر نویز بسیار موثر است، ولى از نظر محاسباتي هزينهبر ميباشد. بدليل اين كه در اين مقاله بجای میدان سرعت اسپیرال، میدان سرعت ثابت برای بررسی اثرات لغزشی به کار گرفته شده است، دیگر نیازی به استفاده از روشهای نرمالیزه کردن پیچیده و زمانبر نیست. از طرفی به دلیل عدم بررسی پارامترهای مربوط به دوران الگوريتم نسبت به اثرات نويز پايدار است.

 $\lambda_1 \leq \lambda_2 \leq \lambda_3$ پس از نرمالیزه کردن ماتریس \mathcal{C} ، میتوان مقادیر ویژه و بردارهای ویژه متناظر با آنها ξ_1, ξ_2, ξ_3 را به سادگی محاسبه کرد. بردارهای ویژه متناظر با مقادیر ویژه صفر نشان دهنده راستای لغزش است. به دلیل وجود نویز در ابر نقاط و همچنین خطاهای محاسباتی در تخمین پارامترهایی مثل بردار نرمال، در عمل مقادیر ویژه دقیقا برابر با صفر نخواهند شد. بههمین دلیل بردارهای ویژهی متناظر با λ_i به اندازهی کافی کوچک، به عنوان راستای لغزشپذیر انتخاب میشوند. در این تحقیق از پارامتر $\varepsilon_{\rm S}$ برای تعیین آستانهی لغزش پذیری استفاده شده است.

برای تعیین مقادیر ویژهی به اندازهی کافی کوچک از روش زیر استفاده شده است: اگر $\lambda_1 \leq \lambda_2 \leq \lambda_3$ بردارهای ویژه و ویژه و ξ_1, ξ_2, ξ_3 بردارهای ویژه متناظر با آنها باشد، آنگاه λ_i یک مقدار ویژهی به اندازهی کافی کوچک است $arepsilon_{
m s}$ به شرط آن که نسبت λ_3/λ کمتر از مقدار مجاز ($arepsilon_{
m s}$) شود. مقدار پارامتر

بستگی به میزان نویز موجود در ابر نقاط دارد و به صورت تجربی تعیین می شود. در این تحقیق مقدار مجاز برای $\varepsilon_{\rm s}$ عددی بین 200 تا 500 در نظر گرفته شده است. هر چقدر میزان نویز موجود در دادهها بیشتر باشد مقدار مجاز برای $\varepsilon_{\rm s}$ کمتر خواهد شد.

قابل توجه است که با در نظر گرفتن حداقل مقدار برای $\varepsilon_{\rm S}$ میتوان تمامی قطعات را بشکل مناسبی ناحیهبندی کرد. ولی با تعیین \mathcal{E}_{S} به صورت اختصاصی برای هر قطعه، علاوه بر افزایش سرعت همگرایی الگوریتم، کیفیت مرز نواحی تفکیک شده را نیز افزایش میدهد و از تشکیل بخشهایی با مرزهای ناهموار تا حدی جلوگیری می کند.

با تعیین مقادیر ویژهی به اندازهی کافی کوچک، راستاهای لغزشی برای هر نقطه X_i محاسبه می شود. با توجه به میدان سرعت ثابت، هر نقطه مى تواند حداكثر در دو راستا لغزش پذير باشد. راستاهاى لغزش پذير هر نقطه، پارامترهای لغزشی نامیده میشود.

با تعیین تعداد و جهت حرکتهای لغزشپذیر برای هر $X_i \in M$ ، نقاطی که از نظر لغزشپذیری مشابه هستند با استفاده از الگوریتم رشد ناحیه دستەبندى مىشوند.

3-6- تشكيل گراف دوگان بر مجموعهی رويههای اکسترود

همان طور که در بخش 5 توضیح داده شد، پس از انجام ناحیهبندی اولیه لازم است تا بخشهای مجاور که امکان ترکیب با یکدیگر را دارند، جهت تشکیل ناحیهی بزرگتر، شناسایی شوند. در کاربرد خاصی که در این مقاله مورد نیاز

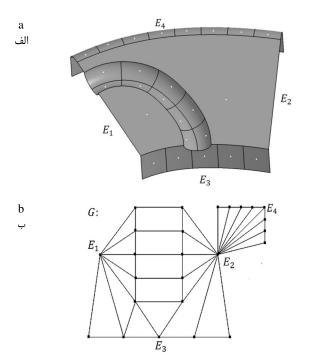

Fig. 6 The manner of dual graph generation on extruded surfaces aafter primary segmentation, each area is assumed to be a vertex of the graph b- with regard to the areas located adjacently, the edges of graph is drawn (to avoid the ambiguity of figure, only three vertices E_1 , E_2 , E_3 and E_4 are titled).

 6 طریقه ی ایجاد گراف دوگان 6 بر رویههای اکسترود الف- پس از انجام ناحیهبندی اولیه، هر یک از نواحی به عنوان یک گره از گراف در نظر گرفته می شود ب- با توجه به نواحی که در مجاورت یکدیگر قرار دارند، یالهای گراف ترسیم میشود ربرای جلوگیری از شلوغ شدن شکل فقط سه گره E_1 ، E_2 ، E_3 و E_4 نام گذاری شده E_4 است). الف E_2

Fig. 7 the manner of integration of different areas and dual graphs relating to each step a- model is over-segmented b- model after the first step of integration: integration of areas that are identical in terms of slippable parameters c- model after the second step of integration: integration of areas that are common in at least one slippable parameter d- final model after the third step of integration: detecting of swept surfaces (the surfaces specified with black color)

شکل 7 نحوه ی ترکیب بخشهای مختلف و گراف دوگانهای مربوط به هر مرحله از ترکیب نواحی الف- مدل بیش از حد ناحیهبندی شده ب- مدل پس از اولین مرحله ی ترکیب نواحی الف- مدل بیش از نظر پارامترهای لغزشی یکسان هستند ج- مدل پس از دومین مرحله ی ترکیب: ترکیب نواحی که حداقل در یک پارامتر لغزشی مشترک هستند د- مدل نهایی پس از سومین مرحله ترکیب: مرحله ی شناسایی رویههایی جاروبی (رویههایی که با رنگ سیاه مشخص شدهاند)

بیش از حد است (شکل 7-ب). در این مرحله، نواحی مجاوری که از نظر پارامترهای لغزشی یکسان هستند با یکدیگر ترکیب میشوند.

در مرحلهی دوم نواحی مجاوری که تعداد راستاهای لغزشی یکسانی ندارند ولی در یک راستای لغزش مشترک هستند، با روش دستهبندی سلسله

است، ترکیب بخشهای جداگانه باید به نحوی صورت گیرد که با اتصال بخشهای مختلف مربوط به رویهی جاروبی، امکان استخراج پارامترهای مورد نیاز برای بازسازی آن فراهم شود.

برای این منظور، ابتدا در این بخش مفهوم گراف دوگان و نحوهی تشکیل آن بر روی دادهها توضیح داده میشود و سپس در بخش بعد چگونگی ترکیب نواحی مختلف مورد بررسی قرار میگیرد.

پس از ناحیهبندی رویه ی جاروبی S با استفاده از رویههای اکسترود E_i بر روی مجموعه ی $E=\{E_1,E_2,\dots,E_n\}$ تشکیل میشود. برای این منظور کافی است هر یک از رویههای E_i به عنوان یک گره از گراف G در نظر گرفته شود. یالهای گراف G با استفاده از نحوه ی مجاورت رویههای E_i مطابق شکل E_i رسم میشود.

در روشهای مدلسازی حجمی، برای آن که مدلی صحیح و سازگار از نظر توپولوژیکی ارائه شود، لازم است تا تمامی اجزای اصلی از دادههای ابر نقاط قابل تشخیص باشند و بعضی از اجزای فرعی اجازه ی حذف شدن را داشته باشند [2]. بنابراین در ابتدا نواحی کوچک از مجموعه E که معمولا تاثیر نویز هستند، حذف می شود و سپس گراف دوگان E بر روی آن تشکیل می شود. با توجه به پیچیدگی مدلهای هندسی برای ذخیره ساری گراف دوگان از مفهوم ماتریس مجاورت استفاده می شود.

4-6- نحوهى تركيب نواحى مختلف

در الگوریتمهای ناحیهبندی، بنا بر دلایل مختلفی (مثل ماهیت الگوریتم ناحیهبندی، روش انتخاب نقطهی مبنا، وجود نویز و نوع شاخص اندازه گیری) ممکن است پس از افراز اولیه، در بعضی از قسمتها ناحیهبندی بیش از حد اتفاق بیافتد. به همین دلیل در تمامی الگوریتمهای موجود، پس از انجام ناحیهبندی، بخشهای مجاور بررسی میشوند تا در صورت امکان با یکدیگر ترکیب شوند و نواحی بزرگتری را ایجاد کنند (شکل 7).

در این مقاله ترکیب نواحی مختلف، علاوه بر برطرف کردن مشکل ناحیهبندی بیش از حد، هدف مهم دیگری را نیز دنبال می کند. در اصل ترکیب بخشهای مختلف به نحوی صورت می گیرد که ناحیهی مربوط به رویهی جاروبی شناسایی و بازسازی شود.

همانطور که قبلا نیز اشاره شد، جهت ترکیب نواحی مختلف از روش دستهبندی سلسله مراتبی استفاده میشود. در روش سلسله مراتبی، دادهها از جزء به کل دستهبندی میشوند. بنابراین استفاده از این روش امکان شناسایی شاخصههای کوچک سطح را فراهم می کند. در طراحی قطعات مکانیکی ابتدا اجزای اصلی ترسیم میشود و در مراحل بعدی با اضافه شدن جزئیات، مدل نهایی بدست می آید. دستهبندی سلسله مراتبی دادهها بدلیل سازگاری با این اصل، می تواند کمک موثری برای شناسایی اتوماتیک مراحل طراحی مدل باشد.

V(X) = t در شکل (7) راستاهای لغزشپذیر با توجه به میدان سرعت V(X) = t برای نواحی مختلف محاسبه شده است. نقاط متعلق به هر یک از نواحی از نظر تعداد و همچنین راستای لغزش با هم مشابه هستند. همانطور که دیده می شود، تفکیک مدل با توجه به این شرایط باعث ناحیهبندی بیش از حد می شود (شکل T-الف). برای رفع این مشکل و همچنین جهت شناسایی نواحی مربوط به رویه ی جاروبی، ترکیب نواحی مجاور در سه مرحله صورت می گیرد.

هدف از انجام مرحلهی اول ترکیب، بر طرف کردن مشکل ناحیهبندی

¹ Adjacency Matrix

مراتبی ترکیب می شوند (شکل 7-ج). همان طور که توضیح داده شد، روش سلسله مراتبی، داده ها را از جزء به کل دسته بندی می کند. به همین دلیل، ترکیب از بخش هایی آغاز می شود که اولا راستاهای لغزشی کمتری دارند، ثانیا در ماتریس مجاورت از مرتبه ی کمتری برخوردار هستند. اگر M ابر نقطه متعلق به رویه ی جاروبی باشد، آن گاه تمامی نواحی M نسبت به میدان سرعت M و M با در دو راستا و یا در یک راستا لغزش پذیر خواهند شد. بنابراین در دسته بندی سلسله مراتبی، در ابتدا ناحیه هایی که تنها یک بابراین در دسته بندی میاون نماینده ی گروه در نظر گرفته می شوند و امکان ترکیب نواحی مجاور با آن ها بررسی می شود. پس از این مرحله می بایست گراف دو گان M به روز رسانی شود.

در سومین مرحلهی ترکیب نیز، همانند مرحلهی قبل از روش دستهبندی سلسله مراتبی استفاده میشود (شکل T-ت). هدف از این مرحله، شناسایی و ترکیب کردن مجموعهی رویههای اکسترود متوالی $E=\{E_1,E_2,\ldots,E_n\}$ است، که برای تقریب زدن رویهی جاروبی S از آن استفاده شده است. فرض میشود E'_{i-1},E'_i,E'_{i+1} عضو گراف دوگان بهروزرسانی شده G و بردارهای E'_{i-1},E'_i,E'_{i+1} راستاهای کشش متناظر با آنها هستند. شرط لازم برای آنکه E'_{i-1},E'_i,E'_{i+1} اعضای متوالی از مجموعهی E'_{i-1} باشند عبارت است از:

- نشان ε_p نشان ،max $\{1-L'_{i-1}\cdot L'_i$, $1-L'_i\cdot L'_{i+1}\}\leq \varepsilon_p$ دهنده ميزان اختلاف مجاز بردارهای لغزش است.
- بردار لغزشی هر دو ناحیهی جداگانهی متوالی، بر صفحهی تقریبی مرز مشترک هر دو ناحیه تقریبا عمود باشد.
- در گراف به روز رسانی شده ی G گره ی متناظر با E_i' به گرههای E_{i-1}' به صورت متصل باشد، ولی دو گره ی E_{i-1}' به صورت مستقیم به یکدیگر متصل نباشند.

شرط اول تضمین کنندهی عدم وجود تغییرات ناگهانی در شیب منحنی مرکزی است. شرط دوم و سوم تضمین کنندهی انتخاب دنبالهای صحیح از رویههای اکسترود است.

برای بدست آوردن صفحهی مرزی بین دو ناحیهی مجاور، از ماتریس کواریانس مربوط به نقاط واقع در مرز مشترک و همچنین روابط ارائه شده در بخش 2 استفاده شده است.

فرض می شود ناحیه ی a در مدل ارائه شده در شکل a به عنوان المان مبنا انتخاب شده است. هدف پیدا کردن توالی از نواحی همسایگی a با استفاده از روش دسته بندی سلسله مراتبی است، به نحوی که مجموع نواحی انتخاب شده تشکیل یک رویه ی جاروبی را دهد. با شروع از نقطه ی a و با بررسی شرط اختلاف مجاز راستای بردارهای لغزشی برای سه ناحیه ی موجود در همسایگی آن، یعنی نواحی a باز a ناحیه a از گزینه ها حذف می شود. با بررسی شرط دوم و با در نظر گرفتن راستای بردارهای لغزشی نواحی a و a نسبت به صفحه ی مرزی a – a، ناحیه ی a نیز از گزینه های ممکن حذف می شود و ناحیه ی a به عنوان دومین عضو از دنباله ی مورد نظر انتخاب می گردد. به همین ترتیب می توان سایر اعضای متعلق به این دنباله را شناسایی کرد.

7- مثالها

تقریبا در تمامی مقالات مربوط به مبحث ناحیهبندی جهت بررسی عملکرد الگوریتم از مدلها و نمونههای استاندارد استفاده می شود [6-3]. استفاده از مدلهای کامپیوتری این امکان را فراهم می کند که در صورت نیاز انواع

مختلفی از خطا در مدل ایجاد شود و همچنین میزان خطا و نحوهی توزیع آن با شرایط نمونهبرداری در حالت عملی مطابقت دارد. در این مقاله نیز جهت بررسی الگوریتم از نمونههای استاندارد استفاده شده است.

در شکل 9 نمودار ناحیهبندی سلسله مراتبی برای مدل مفروض ارائه شده است. همان طور که دیده می شود با استفاده از الگوریتم پیشنهادی می توان اجزای مختلف مدل را به طور مطلوبی تفکیک کرد. همچنین نحوه ی ارتباط این اجزای با یکدیگر قابل نمایش است. از این جهت مدل ارائه شده را می توان با روش مدل سازی عنصری 1 (مدل سازی درختی) مقایسه کرد. با این تفاوت که در مدل عنصری از رویه های اولیه برای تفکیک مدل استفاده می شود، ولی در این جا از رویه های اکسترود و جاروبی استفاده شده است.

مطابق شکل 9, نواحی مربوط به رویه ی جاروبی به خوبی از سایر قسمتها شناسایی شده است (بخشهای c ،b ،a و b). برای این منظور پس از ترکیب نواحی کوچک تر مطابق شکل 8 و ایجاد یک ناحیه ی بزرگتر، با بمروزرسانی ماتریس مجاورت در گراف دوگان، مجددا نواحی مختلف جهت ترکیب با یکدیگر بررسی میشوند. این عمل تا زمانی که تمامی اجزای مدل شناسایی شود ادامه می یابد. همان طور که توضیح داده شد از رویههای جاروبی برای بازسازی سطوح بلند نیز استفاده میشود. در شکل 9 ناحیه 3 خاوی نقاط مربوط به سطح بلند است. بنابراین با ناحیه بندی مدل با استفاده از رویههای اکسترود و ترکیب آنها به منظور شناسایی رویههای جاروبی، می توان ناحیه ی مربوط به سطح بلند را به خوبی از سایر بخشهای مدل می تفکیک کرد. همچنین صفحات تخت به عنوان ناحیههای که نقاط متعلق به

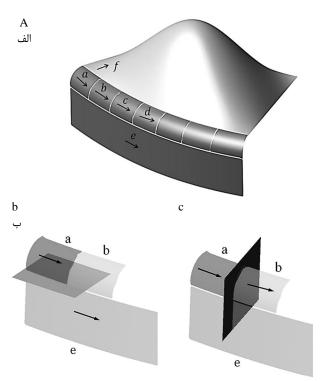

Fig. 8 a- The segmented model according to slippable criterion with regard to constant velocity field b, c- boundary planes for adjacent segments (The orientation of arrow shows the slip vector in first direction)

شکل 8 الف- مدل ناحیهبندی شده براساس معیار لغزش پذیری با توجه به میدان سرعت ثابت ب، ج- نمایش صفحات مرزی برای نواحی مجاور (جهت پیکان نشان دهنده ی بردار لغزش در راستای اول است)

¹ Constructive Solid Geometry

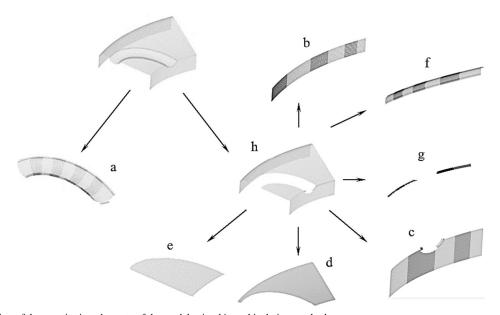

Fig. 9 Exhibition of the constituting elements of the model using hierarchical view method

محل 9 نمایش اجزای تشکیل دهندهی مدل با استفاده از روش نمایش سلسله مراتبی

 $\label{eq:Fig. 10} \textbf{ a-} The segmented model after the second step of integration b-detection and separation procedure of the swept surfaces using proposed algorithm$

شکل 10 الف- مدل ناحیهبندی شده پس از دومین مرحلهی ترکیب ب- شناسایی و تفکیک بخشهای مربوط به رویهی جاروبی با استفاده از الگوریتم پیشنهادی

آنها در دو راستا لغزش پذیر هستند نیز از سایر نواحی تفکیک شدهاند. در شکل 9، ناحیه ی g به دلیل عدم توانایی محاسبه ی دقیق پارامترهای لغزشی در نقاط متعلق به لبههای مدل ایجاد شده است. دلیل پیدایش ناحیه ی g استفاده از همسایگیهای محلی جهت محاسبه ی پارامترهای لغزشی (بخش 6-2) است. لازم به ذکر است که عدم توانایی در محاسبه ی دقیق پارامترهای مربوط به ابر نقاط در لبههای مدل، در تمامی الگوریتههایی که از همسایگیهای محلی استفاده می کنند دیده می شود. که البته از این ضعف می توان در الگوریتههای لبهیاب برای شناسایی نقاط مرزی مدل استفاده کرد. همان طور که در بخش 6-3 توضیح داده شد، برای بازسازی مدلی که از نظر توپولوژیکی با نمونه ی اولیه ساز گار باشد تنها کافی است تا اجزای اصلی شناسایی شود و می توان از اجزای فرعی صرف نظر کرد.

در شکل 10 مدل ناحیهبندی شدهی قطعهای متشکل از چندین رویهی

جاروبی نمایش داده شده است. ناحیه ی b، رویه ای جاروبی با منحنی مرکزی سه بعدی دلخواه است که با استفاده از پژوهشهای انجام شده در سایر مقالات امکان شناسایی آن وجود ندارد. جهت بازسازی رویههای مربوط به نواحی a و b علاوه بر فرمول بندی رویه ی جاروبی، می توان به ترتیب از رویه ی مخروطی و رویه ی دورانی نیز استفاده کرد. بنابراین جهت شناسایی و بازسازی رویههای مخروطی و دورانی نیز الگوریتم ارائه شده در این مقاله قابل استفاده است.

در شکل 11 ناحیهبندی مدل دارای نویز نمایش داده شده است. در این مدل، خطا با استفاده از تابع توزیع گاوسی ایجاد شده است. همانطور که دیده میشود، الگوریتم ارائه شده بهدلیل استفاده از روش ناحیهبندی تکرارپذیر (بهعنوان روش حل مسئلهی بهینهسازی ناحیهبندی) و همچنین استفاده از میدان سرعت ثابت (و در نظر نگرفتن پارامترهای دورانی سرعت) برای محاسبهی پارامترهای لغزشی، توانایی ناحیهبندی دادههای نویزدار را نیز دارا می باشد.

همان طور که دیده می شود نواحی مربوط به رویه ی جاروبی (بخشهای همان طور که دیده می شود نواحی مربوط به رویه ی جاروبی (بخشهای و d $_{
m c}$ ، $_{
m c}$ و d $_{
m c}$ ، $_{
m c}$ ی نیست. این در که منحنی پروفایل هیچ کدام یک از این نواحی، منحنی دایروی نیست. این در حالی است که در سایر تحقیقات صورت گرفته، معمولا رویههای جاروبی با منحنی پروفایل دایروی بررسی شدهاند. همچنین بخشهای مربوط به رویه ی بلند (ناحیههای $_{
m c}$ $_{
m c}$

در این مقاله برای اجرای الگوریتم از نرمافزار برنامهنویسی متلب استفاده شده است و به دلیل ضعیف بودن محیط گرافیکی آن، قطعات در نرمافزار کتیا نمایش داده شدهاند.

8- نتيجه گيري

رویهی جاروبی یکی از پیچیده ترین و پر کاربرد ترین رویه های مورد استفاده در کاربردهای طراحی کامپیوتری و مدل سازی گرافیکی است که بدلیل مشکلات موجود در شناسایی و تفکیک آن از داده های ابر نقاط، کمتر در زمینه ی مهندسی معکوس کاربرد پیدا کرده است. در این مقاله با استفاده از تئوری

سطوح سینماتیک و مفهوم حرکت لغزشپذیر و با به کار گیری الگوریتم ناحیهبندی تکرارپذیر، روشی برای تفکیک مدل و شناسایی نواحی مربوط به رویههای جاروبی از میان دادههای ابر نقاط ارائه شده است. همچنین با استفاده از الگوریتم دستهبندی سلسله مراتبی برای ترکیب نواحی مختلف، امکان ارائهی مدل با استفاده از روش مدلسازی عنصری (نمودار درختی) برای قطعات نسبتا پیچیده که امکان مدلسازی آنها با سطوح اولیه وجود ندارد، مهیا شده است.

رویههای اکسترود متوالی جهت ناحیهبندی مدل، و با ترسیم گراف دوگان متناظر با رویههای اکسترود، بخشهای مختلف مدل را در قالب رویههای جاروبی تفکیک می کند. همان طور که در بخش 7 نشان داده شد، با استفاده

الگوریتم پیشنهادی در این پژوهش با به کار گیری مجموعهای از

قابل استفاده میباشد. ناحیهبندی انجام شده در این پژوهش را میتوان بهعنوان مرحلهی پیش پردازش در نظر گرفت، که در ادامه و با به کارگیری الگوریتمهای مناسب بر روی هر یک از این نواحی، امکان استخراج ابعاد و پارامترهای لازم جهت بازسازی خودکار مدل مهیا میشود. هدف از پژوهشهای آتی ارائهی الگوریتمهایی است که با پردازش بر روی نواحی شناسایی شده در این مقاله،

امکان استخراج منحنیهای مولد و پارامترهای لازم جهت بازسازی مدل را

از این روش می توان نواحی مربوط به رویههای بلند، دورانی، سطوح تخت و

سایر روشها تنها رویههایی با منحنی پروفایل دایروی و با منحنی مرکزی با

شرایط طبیعی دادهبرداری مطابقت دارد، پیادهسازی شده است. همان طور که

مشاهده می شود در تمامی مدل ها نواحی مختلف به طور مطلوبی شناسایی شدهاند. بنابراین این الگوریتم در ناحیهبندی مدلهای دارای نویز محدود نیز

مهمترین مزیت الگوریتم ارائه شده نسبت به سایر روشها، فراهم شدن امکان شناسایی رویههای جاروبی با منحنی پروفایل و مرکزی دلخواه است. در

روش پیشنهادی بر روی مدلهای استاندارد که میزان خطای آنها با

مخروطی را نیز به خوبی شناسایی کرد.

فرم خاص، قابل شناسایی هستند.

9- فهرست علايم

داشته باشند.

14	20
ماتریس کواریانس	С
گراف دوگان	G
شبکهی ابر نقاط ورودی	Μ
ماتریس تبدیل	MT
ھمسایگی ھمگن	N_H
بردار نرمال	N
مرکز همسایگیهای همگن	0
نقطه موجود در شبکه ابر نقاط	р
بردار دوران	r
سطح تقریب زنندهی ابر نقاط	S
ماتريس انتقال	T
زمان	t
بردار جابجایی	t
بردار سرعت	V
نقطه موجود در شبکه ابر نقاط	Χ

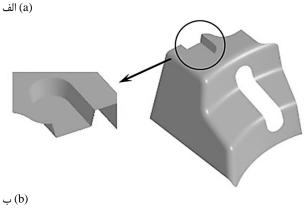
علايم يوناني

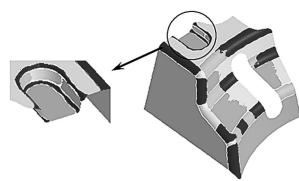
γ	ضريب مقياس
$arepsilon_p$	ميزان اختلاف مجاز بردارهاي لغزشي
$\mathcal{E}_{\mathcal{S}}$	آستانهي لغزشپذيري
λ	میزان لغزشپذیری
ξ	بردارهای لغزشی

تابع مقياس

10- مراجع

- [1] T. Varady, R. R. Martin, J. Cox, Reverse engineering of geometric models an introduction, Computer Aided Design, Vol. 29, No. 4, pp. 255-268, 1997.
- [2] K. Yinling, F. Shuqian, Z. Weidong, L. An, L. Fengshan, S. Xiquan, Featurebased reverse modeling strategies, *Computer Aided Design*, Vol. 38, No. 5, pp. 485-506, 2006.

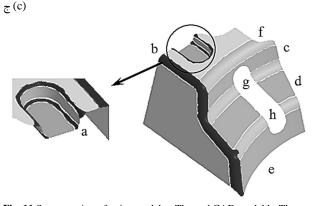

Fig. 11 Segmentation of noisy model a- The real CAD model b- The segmented model after the second step of integration c- Detection and separation procedure of the swept surfaces using proposed algorithm شكل 11 ناحيهبندي مدل داراي نويز الف- مدل CAD واقعى ب- مدل ناحيهبندي شده پس از دومین مرحلهی ترکیب ج- شناسایی و تفکیک بخشهای مربوط به رویهی جاروبی با استفاده از الگوریتم پیشنهادی

- of Computational science, Beijing, China, May 27-30, 2007.
- [18] L. H. You, H. Ugail, B. P. Tang, Xiaogang Jin, X. Y. You, J. J. Zhang, Blending using ODE swept surfaces with shape control and C1 continuity, *The Visual Comput*, Vol. 30, No. 6, pp. 625–636, 2014.
- [19] C. Li, S. Bedi, S. Mann, NURBS approximation to the flank-milled surface swept by a cylindrical NC tool, *Intervational Journal of Advanced Manufacturing Technology*, Vol. 61, No. 1, pp. 35-51, 2012.
- [20] R. T. Farouki, K. M. Nittler, Rational swept surface constructions based on differential and integral sweep curve properties, *Computer Aided Geometric Design*, Vol. 33, pp. 1–16, 2015.
- [21] Kevin M. Nittler, Rida T. Farouki, A real-time surface interpolator methodology for precision CNC machining of swept surfaces, *Intervational Journal of Advanced Manufacturing Technology*, Vol. 84, No. 1, pp. 1-14, 2015
- [22] H. Pottmann, J. Wallner, Computational Line Geometry, pp. 195-221, New York: Springer, 2009.
- [23] C. Wu, S. Agarwal, Schematic Surface Reconstruction, Proceedings of the twelfth Computer Vision and Pattern Recognition Conference, Washington: IEEE Computer Society, pp. 1498-1505, 2012.
- [24] H. Hoppe, T. DeRose, T. Duchamp, J. McDonald, W. Stuetzle, Surface reconstruction from unorganized points, *Proceedings of the 19th annual* conference on computer graphics and interactive techniques, New York: ACM, pp. 71–80, 1992.
- [25] A. Foorginejad, K. Khalili, Point clouds curvature estimation using umbrella curvature, Modares Mechanical Engineering, Vol. 15, No. 1, pp. 227-235, 2015. (in Persian فارسى)
- [26] Y. Liu, H. Pottmann, W. Wang, Constrained 3D shape reconstruction using a combination of surface fitting and registration, *Computer Aided Design*, Vol. 38, No. 6, pp. 572-583, 2006.
- [27] M. Hofer, B. Odehnal, H. Pottmann, T. Steiner, J. Wallner, 3D shape recognition and reconstruction based on line element geometry, *Proceedings Tenth IEEE international conference on computer vision*, Beijing: IEEE, pp. 1532-1538, 2005.
- [28] T. Randrup, Approximation of surfaces by cylinders, Computer-Aided Design, Vol. 30, No. 10, pp. 807-812, 1998.
- [29] H. Pottmann, T. Randrup, Rotational and helical surface approximation for reverse engineering, *Computing*, Vol. 60, No. 4, pp. 307-322, 1998.
- [30] A. Nüchter, J. Elseberg, P. Schneider, D. Paulus, Study of parameterizations for the rigid body transformations of the scan registration problem, *Computer Vision and Image Understanding*, Vol. 114, No. 8, pp. 963–980, 2010.

- [3] W. Jun, Y. Zeyun, Surface feature based mesh segmentation, Computers & Graphics, Vol. 35, No. 3, pp. 661-667, 2011.
- [4] P. M. Castro, L. A. Lima, F. L. Lucena, Invariances of single curved manifolds applied to mesh segmentation, *Computers & Graphics*, Vol. 38, pp. No. 1, 399-409, 2014.
- [5] J. Andrews, C. H. Séquin, Generalized, basis-independent kinematic surface fitting, Computer Aided Design, Vol. 45, No. 3, pp. 615-620, 2013.
- [6] A. R. Miandarhoie, K. Khalili, Geometric model segmentation using approximate voronoi diagram and fuzzy regions construction, *Modares Mechanical Engineering*, Vol. 14, No. 15, pp. 127-136, 2015. (in Persian فارسى)
- [7] B. Song, N. S. Zheng, D. W. Li, R. L. Chen, L. Li, Reconstructing DEM using TLS point cloud data and NURBS surface, *Transactions of Nonferrous Metals Society of China*, Vol. 25, No. 9, pp. 3165-3172, 2015.
- [8] L. Liu, Y. J. Zhang, X. Wei, Weighted T-splines with application in reparameterizing trimmed NURBS surfaces, Computer Methods in Applied Mechanics and Engineering, Vol. 295, No. 1, pp. 108-126, 2015.
- [9] M. Moinet, G. Mandil, P. Serre, Defining tools to address over-constrained geometric problems, *Computer Aided Design*, Vol. 48, No. 1, pp. 42-52, 2014.
- [10] D. D. Hoffman, W. A. Richards, Parts of recognition, Cognition, Vol. 18, No. 1, pp. 65-96, 1984.
- [11] W. H. Hung, S. C. Jessy Kang, Automatic clustering method for real-time construction simulation, *Advanced Engineering Informatics*, Vol. 28, No. 2, pp. 138-152, 2014.
- [12] A. Shamir, A survey on mesh segmentation techniques, Computer graphics forum, Vol. 27, No. 15, 39-56, 2008.
- [13] N. Gelfand, L. J. Guibas, Shape segmentation using local slippage analysis, Proceeding of The 4th Euro graphics Conference, New York: ACM, pp. 214-223, 2004.
- [14] F. P. Arribas, I. T. Vargas, Computer-aided design of horizontal axis turbine blades, *Renewable Energy*, Vol. 44, No.1, pp. 252-260, 2012.
 [15] A. Gameros, L. D. Chiffre, H. R. Siller, J. Hiller, G. Genta, A reverse
- [15] A. Gameros, L. D. Chiffre, H. R. Siller, J. Hiller, G. Genta, A reverse engineering methodology for nickel alloy turbine blades with internal features, *Manufacturing Science and Technology*, Vol. 9, No. 1, pp. 116-124, 2015.
- [16] J. K. Hinds, L. P. Kuan, Surfaces defined by curve transformations, Proceedings of the 15th numerical control society annual meeting & technical conference, Chicago, USA, April 9-12, 1978.
- [17] B. Su, J. Tan, Sweeping Surface Generated by a Class of Generalized Quasicubic Interpolation Spline, Proceeding of The 7th International Conference